

Münchenas

Antradienis, 1946. I. 2 d. (II metai) Nr. 1/38

MICHAILOVIČIUS TIKISI NU- VĖISTI TITO

Arthur Noges „Stars and Stripes“ 1945. XII. 29 d. numeryje rašo: 60 ar 70.000 partizanų, ištikimų karaliui Petru ir glaudžiai susibūrusių apie gen. Dražę Michailovičių, yra išsislapsę kalnuose į pietus nuo Belgrado. Jie pasirodę ateinanti pavasarį revoliuciniu būdu nuversiti maršalo Tito vyriausybę ir panaikinti naująją Jugoslavijos respubliką.

Pirmosiomis karo dienomis Michailovičių sąjungininkai žinojo kaip drąsų partizanų vadą, kuris vedė savo vyrus iš kalnų žudyti vokiečių ir italų patrulių ir plėsti ašies valstybių tikimą. Vėliau jį Maršalas Tito apkaltino palenkumu ašies valstybėms ir pašalino iš jugoslavų patriotinio sąjūdžio vadų.

Nuo to laiko Michailovičiaus veikla paskendo į nežinią. Šio straipsnio autorius, k, tik pralaidęs penkias dienas su Michailovičiaus karais, rado juos užgrūdintus, gerai besimaitinančius, gerai ginkluotus ir besimoldžiančius, kad ateitų tinkamas momentas atsikėryti Titui.

Jie gyvena paprasčiausiose sąlygose: medinėse trobelėse, dengtos šiaudais ir sumaniai paslėptos kalnų miškeliuose. Jie yra nepastebimi Tito seklių akims.

Tito vyrai visą laiką persekioja Michailovičių. Titas nori patraukti Michailovičių į teisimą dėl bendradarbiavimo su priešu, tačiau Michailovičius, neigdamas jam prietamą kaltinimą, slapstosi, nes, jo nuomone, objektyvus teismas jam nebus taikomas.

Jų kariai-chetnikai visada būdi praėjimo vietose, prie kalnuose esančių Michailovičiaus slapty laidynių. Jie visą laiką pa-

laiko ryšį su kalnų kaimelių gyventojais, kurie yra ištikimi karaliui Petru ir Michailovičiui ir tuojau siunčia pranešėjus chetnikų postams, kai tik pasirodo koks pašalietis.

Kariai pasakoja, kad maždaug prieš du mėnesius Titas pasiuntęs daugiau kaip 100.000 vyrų į kalnus Michailovičiui suimti. Tačiau Draža visada išvengia pavojaus, nes kaimiečiai pranešinėja jiems apie kiekvieną priešo karių žingsnį.

Michailovičius, muskulingas, vidutinio ūgio, didela berzda vyras, pareiškė, kad jis paskatins savo sekėjus grįžti namo žiemai ir laukti pavasario, kada vėl jie susirinks sudaryti kovos pulką.

Dabar kalnuose esančius karius jis laiko savo „revoliucinės“ kariuomenės branduoliu. Su juo dabar yra daugelis vyrų, kurie kovojo jo, chetnikų, armijoje 1942 ir 1942 m. Už jų galvas yra paskirtos premijos. Jie negali grįžti į savo namus.

Chetnikai sako, kad jų kovos pajėgas sudaro ūkininkai ir mažų Serbijos kaimų gyventojai, kurie būriais pasipils šį pavasarį į kalnus, kada jie bus pašaukti.

Pav. miestelyje Vinkovzi ant namų sienų matyti karaliaus Petro atvaizdai ir įrašai „Dievas, Karalius ir Draža“. Miestelio atmosfera iš lauko atrodo rami, bet tik prieš mėnesį jo gyventojai gatvėse nužudė vyriausybės tankų būrio vadą. Užpuolikai pasislėpė ir pabėgo į kalnus.

Panašūs užpuolimai čia esti paprastas daiktas. Kai kuris iš jų esti gerai suplanuoti. Paskutinis didelio masto

sabotažo veiksmas prieš Tito vyriausybę buvo įvykdytas izoliuotoje vietoje paliai Belgradės-Nišų geležinkelio linijoje. Ginkluotais četnikų būrys sustabdė greitąjį traukinį ir išlaipino 12 priekiusių teisėjų, kurių buvo nuoties mirti pulk. lt. Kescrovičių, Michailovičius štabo karininką. Kariai pareiškė, kad šie 12 priekiusių teisėjų, kurie keliavo į Niš, kitam teismo posėdžiui, buvo priversti pabučiuoti raudoną vėliavą, o po to sušaudyti.

Michailovičius, kuris paprastai ginkluotas amerikietišku karabinu, palaiko artimus ryšius su savo karais. Karininkų ir eilinių karių santykiuose formalumai lengvi ir paprasti. Daugelis moterų ir jaunų mergaičių lavinasi kovos protimuose ir dabar naudojamos tipiškai kareivių tarnybai: jos eina sargybas ir dirba kitus kareivio darbus. Moterys gyvena atskirose patalpose, bet tos pačiose stovyklose, kur ir vyrai.

Michailovičius santykius su jo karais sunku apibūdinti. Jis yra jų didvyris. Kariai yra ištikimi karaliaus Petro valdiniai, Michailovičius laiko karaliaus karo ministru. Yra vis dėlto ir tokių, kurie nėra karaliaus šalininkai, bet prisidėjo prie Michailovičiaus, nes jie yra antikomunistai.

Michailovičius nepretenduoja į jokią politinę asmenybę. Jis sako esąs „profesinis karys“.

Dieną, kada JAV paskelbė Tito vyriausybės pripažinimą, vienas četnikų kapitonas pasakė: „Aš negaliu šio JAV žingsnio suprasti. Tai nėra demokratiškas pasielgimas“.

Michailovičius tuo reikalu nedarė jokio pareiškimo, išskyrus pastabą, kad JAV išspėjimas Titui esąs nevykęs bandymas įvesti tikrą tautos atstovavimą dabartinėje vyriausybėje.

Kai kurie karaliaus šalininkai, kaip Dr. Milan Sčinički, kuris kadaisia buvo asmeninis karaliaus Aleksandro gydytojas ir dabar pabėgęs į kalmus, kaip vyr. Michailovičius kariuomenės gydytojas, sutink, kad Jugoslavija niekada nebūgrižtų į senus neapbrėžtos monarchijos laikus. „Mes siekiame konstitucinės monarchijos“ - pareiškė jis.

Michailovičius ir jo šalininkai

dažnai kalba apie amerikiečių lakūnus, kuriuos jie yra išgelbėję prieš teritorijoje karo metu, ir apie JAV ryšių karininkus, kurie anksčiau dirbo su jais, iki JAV pripažino Tito partizanus: „Jie žino, kas mes buvome ir kas esame“, - pasakė Michailovičius.

TRUMPOS ŽINIOS

- Naujorkas. Ryšium su Jugoslavijos raudonųjų respublikos pripažinimu iš JAV pusės, „New York Times“ rašo, kad tuo reikalu paskelbtoji deklaracija rodo, jog Tito pripažinimas nebežais JAV vyriausybės. Iš tikrųjų ji linkusi Tito skirti į tą pačią klasę kaip ir Franco, kuri taip JAV buvo pripažinusios. „Washington Star“ rašo: „Jugoslavijos vyriausybę mes pripažįstame taip pat, kaip ir Ispanijos ar Argentinos, be žavesio. Vis tiek mes nepritariame diktatoriui jos režimui, mes manome, kad nepripažinti būtų netikslu, nes pagaliau tikimės, kad ir čia vieną dieną viskas pasikeis į gera.“ „New York World Telegram“ rašo: „kiekvieną atžvilgiu tai reiškia didelį Atlanto Chartos ir Sąjunginių Tautų principų pralaimėjimą. Taip pat pažvelgtas ir sunkiai pirktas Stalino prisidėjimas prie Jaltos deklaracijos“.

- Vašingtonas. Byrnes pakvietė Molotovą ir Bevingą į 3 užs. reikalų ministrų konferenciją Vašingtone. Ši konferencija įvyksianti maždaug apie kovo mėn. 15 dieną.

- Čunkingas. Kinijos komunistai įteikė Centrinei vyriausybei savo suformuluotus pasiūlymus, kuriais tuojau turinčios būti nutrauktos kautynės visuose frontuose. Toliau jie siūlo taikingai išspręsti visas problemas, kurios galinčios įtraukti kraštą į pilietinį karą, ir sienų apsaugai pasiūsti nepartinės kariuomenės dalinius.

- Bagdadas. Visos JAV kariuomenės pajėgos iš Irano atitraukiamos nuo sausio mėn. 1 dienos. Visi kariniai daliniai išvyks per Viduržemio uostus.